

Правові особливості ліцензування деяких небанківських фінансових установ

Ганна Миколаївна Шовкопляс*

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого,
Харків, Україна

*e-mail: anyashovkoplyas1@gmail.com

Анотація

Актуальність теми дослідження зумовлено тим, що розвиток ринкових відносин в Україні стимулював появу і розширення різних ринків, серед яких належне місце зайняли ринки небанківських фінансових послуг. Постійно розширювалися організаційно-правові форми здійснення господарської діяльності на зазначених ринках, збільшувався обсяг наданих послуг, їх види, і як наслідок, актуалізувалися питання державного регулювання на цих ринках. Стаття присвячена особливостям ліцензування певних небанківських фінансових установ. При цьому звернено увагу на систему ліцензування цих суб'єктів господарювання. Мета статті полягає у розкритті правових особливостей такої процедури державного регулювання, як ліцензування. Досягнення поставленої мети стало реальним завдяки застосуванню цілого комплексу науково-дослідницьких методів. Зокрема, використовувалися: формально-юридичний метод – для аналізу змісту правових норм; формально-логічний метод – для виявлення прогалин у національному правовому регулюванні; порівняльно-правовий метод – для вивчення зарубіжного досвіду та оцінки можливості інтеграції його принципів у національне правове середовище. Досліджено, що система ліцензування на ринку небанківських фінансових послуг в Україні зазнала суттєвих змін, що спрямовані на підвищення прозорості, надійності та стабільності фінансового ринку. Передача функцій Національному банку України забезпечила централізацію регуляторної функції та гармонізацію з міжнародними стандартами. Водночас виклики, пов'язані з імплементацією нових правил, вимагають подальшого вдосконалення процедур та активного діалогу між регулятором та учасниками ринку. В умовах війни Україна стикається з серйозними викликами, що впливають на економіку держави. Попри це, розвиток небанківського фінансового сектору залишається важливим складником відновлення та модернізації держави. Повернення до конкурентної економіки потребує ефективного державного регулювання та підтримки небанківських установ – кредитних спілок, ломбардів, фінансових, страхових компаній тощо.

Ключові слова: ринок фінансових послуг; ринок небанківських фінансових послуг; ліцензування; фінансові компанії; ломбарди; державне регулювання; державний контроль; Національний банк України.

Legal Features of Licensing Certain Non-Bank Financial Institutions

Hanna M. Shovkoplyas*

Yaroslav Mudryi National Law University,
Kharkiv, Ukraine

*e-mail: anyashovkoplyas1@gmail.com

Abstract

The relevance of the research topic is due to the fact that the development of market relations in Ukraine stimulated the emergence and expansion of various markets, among which the markets of non-banking financial services took their rightful place. The organizational and legal forms of economic activity in these markets were constantly expanding, the volume of services provided, their types increased, and as a result, the issues of state regulation in these markets became relevant. The article is devoted to the features of licensing of certain non-bank financial institutions. At the same time, attention is paid to the licensing system of these business entities. The purpose of the article is to reveal the legal features of such a procedure of state regulation as licensing. Achieving the outlined goal was made possible by using a complex of methods of scientific knowledge, in particular, the formal-legal method (to establish the content of legal norms), the formal-logical method (to identify shortcomings in national legal regulation), the comparative-legal method (to study the experience of other countries and determine the prospects for implementing their principles of activity in the national legal field). It is studied that the licensing system in the non-bank financial services market in Ukraine has undergone significant changes aimed at increasing the transparency, reliability and stability of the financial market. The transfer of functions to the NBU ensured the centralization of the regulatory function and harmonization with international standards. At the same time, the challenges associated with the implementation of new rules require further improvement of procedures and active dialogue between the regulator and market participants. In conditions of war, Ukraine faces serious challenges that affect the state's economy. Despite this, the development of the non-banking financial sector remains an important component of the restoration and modernization of the state. Returning to a competitive economy requires effective state regulation and support of non-banking institutions - credit unions, pawnshops, financial companies, insurance companies, etc.

Keywords: financial services market; non-banking financial services market; licensing, financial companies; pawnshops; state regulation; state control; National Bank of Ukraine.

Вступ

Ринок небанківських фінансових послуг в Україні активно розвивається, охоплюючи такі сектори, як страхування, кредитування, фінансовий лізинг, факторинг, платіжні послуги та ін. Цей сегмент фінансового ринку відіграє

важливу роль у забезпеченні фінансової інклюзії та конкуренції. У зв'язку з цим виникає потреба в належному нормативно-правовому регулюванні та ефективному ліцензуванні діяльності відповідних суб'єктів. Після ухвалення Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення функцій з державного регулювання ринків фінансових послуг» [1] у 2019 р. функції з державного регулювання за небанківськими фінансовими установами були передані Національному банку України (далі – НБУ). Ця зміна докорінно трансформувала правову систему ліцензування на цьому ринку.

На нашу думку, сучасний стан розвитку ринку небанківських фінансових послуг передбачає створення і дотримання чітко врегульованої процедури ліцензування діяльності небанківських фінансових установ. Ліцензування їх діяльності передбачає виконання певних ліцензійних умов, що являють собою низку обов'язкових вимог, яким повинні відповідати господарюючі суб'єкти для одержання дозволу провадити діяльність на ринку фінансових послуг. До ліцензіатів висуваються вимоги щодо організаційно-правової форми, розміру власних коштів, рівня кваліфікації фахівців, подання визначеного переліку документів, можливості та заборони поєднання господарської діяльності на ринку фінансових послуг.

Слід зазначити, що процес ліцензування фінансової установи здійснюється уповноваженими державними органами залежно від її виду. Це дозволяє установі мати право надавати лише ті види фінансових послуг, які зазначені в ліцензії, при цьому дотримуючись спеціально встановлених для кожного виду послуг ліцензійних умов.

Отже, на нашу думку, ліцензування можна визначити як один із засобів контролюючого процесу, з якого починається та яким закінчується цикл життєдіяльності фінансових установ.

Варто підкреслити, що НБУ виконує роль регулятора, надаючи ліцензії небанківським фінансовим установам та особам, які не належать до фінансових установ, але мають право здійснювати окремі фінансові послуги. Ці ліцензії дозволяють провадити діяльність у сфері надання визначених видів фінансових послуг (п. 2 ч. 1 ст. 22 Закону України «Про фінансові послуги та фінансові компанії» від 14.12.2021 р. [2] (далі – Закон № 1953)): 1) надання коштів у позику, зокрема, на умовах фінансового кредиту; 2) залучення фінансових активів із зобов'язанням щодо наступного їх повернення; 3) фінансовий лізинг; 4) торгівля валютними цінностями; 5) у сфері страхування; 6) переказ коштів; 7) факторинг; 8) надання гарантій.

Мета цієї статті – дослідити окремі питання ліцензування щодо провадження діяльності певних небанківських фінансових установ та визначити їх особливості.

Огляд літератури

Правові засади ліцензування на ринку небанківських фінансових послуг на цей час регулюються низкою нормативно-правових актів, серед яких ключовими є: Закон № 1953 [2], Закон України «Про страхування» від 18.11.2021 р. [3], Закон України «Про кредитні спілки» від 14.07.2023 р. [4], Положення про авторизацію надавачів фінансових послуг та умови здійснення ними діяльності з надання фінансових послуг, затверджене постановою Правління НБУ № 199 від 29.12.2023 р. [5], та інші акти, які регулюють окремі сегменти.

Якщо звернутися до норм законодавства, законодавець надає визначення ліцензування як «засіб державного регулювання провадження видів господарської діяльності, спрямований на забезпечення безпеки та захисту економічних і соціальних інтересів держави, суспільства, прав та законних інтересів, життя і здоров'я людини, екологічної безпеки та охорони навколишнього природного середовища» (ст. 1 Закону «Про ліцензування видів господарської діяльності» від 02.03.2015 р. [6]). Завдяки його проведенню суб'єкт господарювання отримує ліцензію – право на провадження господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню. Окрім законодавчого закріплення, існують і наукові трактування зазначеного поняття. Так, В. Г. Перепелюк наголошує, що ліцензування – один із засобів державного регулювання господарської діяльності, який фактично обмежує свободу господарювання [7, с. 22].

Матеріали та методи

Підготовка методологічної основи наукової статті стала можливою завдяки використанню комплексу методів наукового пізнання, зокрема формально-юридичного (для визначення змісту правових норм), формально-логічного (для виявлення недоліків у національному правовому регулюванні) та порівняльно-правового (для вивчення досвіду інших країн та визначення перспектив упровадження їх принципів функціонування в національну правову сферу).

Результати та обговорення

Законодавчі вимоги щодо ліцензування небанківських фінансових послуг

Звернемося до норм законодавства та проаналізуємо, які вимоги при ліцензуванні ставляться до небанківських фінансових установ, що надають фінансові послуги.

Так, виходячи із норм чинного законодавства, НБУ видає ліцензії:

- 1) кредитній спілці (ст. 9 Закону України «Про кредитні спілки»);
- 2) страховикам на провадження конкретних видів страхування в порядку, встановленому законодавством (ст. 11 Закону «Про страхування»);
- 3) ломбардам на надання коштів у позику, зокрема на умовах фінансового кредиту та фінансовим компаніям (Закон № 1953).

До 01.01.2024 р. для отримання ліцензії особа, яка мала намір провадити діяльність з надання небанківських фінансових послуг, повинна була відповідати вимогам, що встановлені в п. 72 Положення про ліцензування та реєстрацію надавачів фінансових послуг та умови провадження ними діяльності з надання фінансових послуг. Але з прийняттям Положення про авторизацію надавачів фінансових послуг та умови здійснення ними діяльності з надання фінансових послуг, затвердженого Постановою Правління НБУ від 29.12.2023 р. № 199 Положення про ліцензування та реєстрацію надавачів фінансових послуг та умови провадження ними діяльності з надання фінансових послуг втратило чинність. Було зроблено нововведення в процесі легалізації фінансових установ – спрощення процесу доступу на ринок фінансових послуг під час первинного ліцензування шляхом об'єднання в єдину процедуру – отримання ліцензії на здійснення господарської діяльності небанківськими фінансовими установами та реєстрація заявника як фінансової установи.

Потрібно зауважити, що діяльність з надання фінансових послуг на підставі ліцензії, виданої НБУ на необмежений строк, здійснюється на всій території України.

З'ясуємо, які умови ставляться до деяких окремих видів учасників ринку небанківських фінансових послуг.

Відповідно до ст. 35 Закону № 1953, «юридична особа, яка має намір здійснювати діяльність фінансової компанії або ломбарду, набуває статусу фінансової установи і права на здійснення діяльності з надання певних фінансових послуг після отримання ліцензії. У ліцензії зазначаються всі фінансові послуги, які дозволяється надавати таким суб'єктам на підставі такої ліцензії» [2]. Така ліцензія, у свою чергу, не може відступатися чи передаватися іншій особі. Для того щоб отримати ліцензію, юридична особа, яка має намір здійснювати діяльність фінансової компанії або ломбарду, повинна подати до НБУ відповідний пакет документів, який передбачений ст. 36 Закону України № 1953. НБУ приймає рішення про видачу або про відмову у видачі ліцензії протягом 60 робочих днів з дати отримання заяви про видачу ліцензії.

Так, ст. 29 Закону України № 1953 передбачає, що «фінансова компанія є фінансовою установою, що на підставі відповідної ліцензії має право здійснювати діяльність з надання таких видів фінансових послуг: надання гарантій; фінансовий лізинг; надання коштів та банківських металів у кредит; торгівля валютними цінностями; факторинг; фінансові платіжні послуги з переказу коштів без відкриття рахунку та/або із здійснення еквайрингу платіжних інструментів» [2]. Стаття 30 Закону України № 1953 надає визначення ломбарду і передбачає, що «це фінансова установа, яка на підставі ліцензії має право надавати фізичним особам послуги з надання коштів та банківську торгівлю валютними цінностями в готівковій формі; металів у кредит у вигляді ломбардних кредитів» [2]. А також здійснювати: фінансові платіжні послуги з переказу коштів без відкриття рахунку та/або із здійснення еквайрингу платіжних інструментів.

Важливим, на нашу думку, є той факт, що законодавець відповідно до ст. 38 Закону № 1953 надає можливість фінансовій компанії та ломбарду звернутися до НБУ з клопотанням про включення або виключення з ліцензії окремих видів фінансових послуг. Також новелою в чинному законодавстві, а саме ст. 39, передбачено, що НБУ має право визначити додаткові вимоги до фінансових компаній та ломбардів.

Згідно зі ст. 33 Закону № 1953, законодавець встановлює обов'язкові вимоги до капіталу фінансової компанії та ломбарду. Статутний капітал таких суб'єктів господарювання має бути сформований та сплачений в обсязі, встановленому ч. 3 цього Закону.

А що стосується організаційно-правової форми фінансових компаній та ломбардів, в яких вони можуть бути створені й діяти, то це будь-яка організаційно-правова форма, якщо інше не встановлено законом.

Після отримання ліцензії та включення до державного реєстру фінансових установ небанківські фінансові установи розпочинають свою діяльність, а НБУ застосовує, у свою чергу, відповідні засоби та методи державного регулювання в процесі здійснення такої діяльності.

Європейські вимоги щодо ліцензування фінансових установ

На цей час є вельми актуальним питання щодо інтеграції України до Європейського Союзу та імплементації норм європейського законодавства. Як наслідок цього, важливими є вивчення та імплементація європейського досвіду щодо діяльності суб'єктів небанківських фінансових послуг, особливо в умовах євроінтеграційного вектору розвитку України, що суттєво підвищить ступінь захисту прав споживачів такого ринку. Україні належить

пройти складний період адаптації правових механізмів у багатьох сферах, зокрема, щодо функціонування фондового ринку в цілому. Тому, на нашу думку, було б доречним з'ясувати вимоги, які ставляться до професійних учасників фондового ринку згідно з європейським законодавством, та в певних випадках застосувати це до вітчизняного законодавства.

На рівні європейського законодавства вимоги щодо ліцензування небанківських фінансових установ урегульовуються системою Директив ЄС. До таких належать: Директива Європейського Парламенту і Ради 2014/65/ЄС від 15 травня 2014 року про ринки фінансових інструментів та про внесення змін до Директиви 2002/92/ЄС та Директиви 2011/61/ЄС [8]; Директива 2004/39/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 21 квітня 2004 року про ринки фінансових послуг, що вносить зміни в Директиви Ради 85/611/ЄЕС і 93/6/ЄЕС та Директиву 2000/12/ЄС Європейського Парламенту та Ради і припиняє дію Директиви Ради 93/22/ЄЕС [9]; Директива Європейського Парламенту і Ради 2013/36/ЄС від 26 червня 2013 року про доступ до діяльності кредитних установ і пруденційний нагляд за кредитними установами та інвестиційними фірмами, про внесення змін до Директиви 2002/87/ЄС та про скасування директив 2006/48/ЄС та 2006/49/ЄС [10]; Директива Європейського Парламенту і Ради 2009/65/ЄС від 13 липня 2009 року про узгодження законів, підзаконних нормативно-правових актів і адміністративних положень щодо компаній колективного інвестування в переказні цінні папери (UCITS) [11].

Тож, з'ясуємо, які вимоги висуваються до надавачів небанківських фінансових послуг. Положення Директиви Європейського Парламенту і Ради 2014/65/ЄС від 15 травня 2014 року про ринки фінансових інструментів та про внесення змін до Директиви 2002/92/ЄС та Директиви 2011/61/ЄС [8] встановлюють умови започаткування та умови здійснення діяльності, що ставляться до осіб, які надають послуги (інвестиційних фірм). Згідно з цією директивою інвестиційною компанією є будь-яка юридична особа, основним видом діяльності якої є надання однієї чи декількох інвестиційних послуг третім особам і/або виконання однієї чи декількох інвестиційних послуг на професійній основі. Інвестиційною послугою згідно з нормами цієї Директиви є будь-які з послуг та видів діяльності, перераховані в розділі А додатка І щодо будь-якого з інструментів, перерахованих у розділі С додатка І. До них належать: 1) здійснення операцій за власний рахунок; 2) виконання замовлень від імені клієнтів; 3) прийняття та передача замовлень щодо одного чи більше фінансових інструментів; 4) андерайтинг фінансових інструментів та/або розміщення фінансових інструментів на основі твердих зобов'язань; 5) консультування з інвестування; 6) управ-

ління портфелем цінних паперів; 7) розміщення фінансових інструментів без твердих зобов'язань; 8) операції на організованих торговельних системах (ОТФ); 9) операції на багатосторонніх торговельних майданчиках (МТФ). Крім розглянутих вище основних послуг, для здійснення яких передбачено спеціальний режим правового регулювання, існують також інші послуги, яким приділяється особлива увага на рівні європейського права. Мова йде про так звані «додаткові» послуги, які можна надати поряд з основними. Проте надання окремо «додаткових» послуг (без основних) не дозволяється (ст. 6). Такі додаткові послуги перераховані у розділі С додатка I: 1) надання кредитів або позик інвестору для здійснення ним угоди по одному або декільком фінансовим інструментам, коли фірма, що надає кредит або позику, бере участь в угоді; 2) зберігання та управління фінансовими інструментами за рахунок клієнтів, у тому числі депозитарне зберігання та пов'язані з ним послуги, такі як управління готівкою/заставним майном і без урахування ведення рахунків в цінних паперах на вищому рівні; 3) послуги з обміну іноземної валюти, якщо вони пов'язані з наданням інвестиційних послуг; 4) консультування підприємств з питань структури капіталу, промислової стратегії та пов'язані з цим питання й консультації, і послуги щодо злиття і придбання підприємств; 5) інвестиційні дослідження і фінансовий аналіз чи інші форми загальних рекомендацій, що стосуються операцій з фінансовими інструментами; 6) послуги, пов'язані з андерайтингом; 7) інвестиційні послуги і діяльність та допоміжні послуги, включені до розділу А або В додатка I, що стосуються базових похідних, передбачені пп. 5, 6, 7 розділу С, якщо вони пов'язані з наданням інвестиційних або супутніх послуг.

Згідно зі ст. 5 цієї Директиви [8] встановлено вимоги, які передбачені для інвестиційних компаній. Так, діяльність суб'єктів інвестиційної діяльності (інвестиційних компаній) здійснюється на підставі попереднього дозволу, передбаченого цією главою. Такий дозвіл видається компетентним органом держав-членів, передбачених ст. 67 цієї Директиви. Також держави-члени повинні дозволити кожному оператору ринку працювати на МТФ або ОТФ за умови попереднього підтвердження їх відповідності вимогам цієї глави. Держави-члени ведуть реєстр всіх інвестиційних компаній. Цей реєстр повинен бути загальнодоступним і містити інформацію про послуги або діяльність, які інвестиційна фірма уповноважена здійснювати. Він буде постійно оновлюватися. Кожне отримання дозволу має бути повідомлено до ESMA. Також встановлюється цією статтею обов'язкова вимога, що інвестиційна фірма, яка є юридичною особою, повинна мати головний офіс у тій самій державі, в якій вона має її юридичну адресу.

Крім положень національного права, якими має бути визначено умови видачі відповідної ліцензії, існують також окремі умови, що висуваються до суб'єктів на рівні права ЄС. Так, Директива 2014/65 [8] вимагає, щоб інвестиційні компанії відповідали таким вимогам:

- 1) інвестиційна компанія зобов'язана представляти компетентному органу всю інформацію, включаючи «програму діяльності», де, зокрема, мають зазначатися види операцій, які має на меті здійснювати інвестиційна компанія та структуру її організації, для того щоб впевнитися, що інвестиційна компанія, налагодила, під час початкової авторизації, всі необхідні заходи для виконання своїх зобов'язань відповідно до цієї глави (ст. 7);
- 2) належне керівництво (ст. 9); критерії належного керівництва інвестиційною компанією визначаються через оцінку якостей щонайменше двох керівників компанії, які разом визначають напрями діяльності компанії; якості керівника оцінюються через такі категорії, як: «добра репутація» та «достатній досвід»;
- 3) інвестиційна компанія повинна бути членом схеми компенсації для інвесторів відповідно до Директиви 97/9/ЄС «Про схеми компенсації інвесторам» [12] (ст. 14);
- 4) достатність капіталу (ст. 15); відповідно до ст. 28 Директиви 2013/36/ЄС [11] всі інвестиційні компанії, окрім компаній передбачених ст. 29, повинні мати статутний капітал у розмірі 730 000 євро; ст. 29 передбачає, що інвестиційна компанія, яка не займається будь-якими фінансовими інструментами за свій рахунок або андерайтингом фінансових інструментів на основі твердих зобов'язань, повинна мати статутний капітал у розмірі 125 000 євро;
- 5) особлива увага приділяється такому моменту, як відсутність перешкод для здійснення належного нагляду компетентним органом.

Виходячи із аналізу норм європейського законодавства, ми бачимо, що вимоги, які ставляться до небанківських фінансових установ для здійснення ними господарської діяльності на ринку в країнах ЄС, є більш ускладненими, на відміну від вітчизняних. Це стосується насамперед саме ділової репутації фінансової установи та досвіду керівника компанії, наявності її членства у компенсаційних схемах. Тому, на нашу думку, деякі такі аспекти ми можемо імплементувати і щодо вітчизняних учасників ринку небанківських фінансових послуг для забезпечення прозорості їх господарської діяльності та захисту прав споживачів фінансових послуг.

Наведене вище дає змогу зробити висновок, що для того щоб отримати ліцензію, небанківська фінансова установа повинна відповідати вимогам

до структури капіталу, мати прозору корпоративну структуру, забезпечити належну систему управління ризиками, комплаєнсу та внутрішнього контролю, а також мати достатній рівень капіталу (щодо певних небанківських фінансових установ) та подати відповідний пакет документів до НБУ. Також потрібно зважати на той факт, що небанківська фінансова установа зобов'язана дотримуватись обмежень щодо суміщення здійснення діяльності з надання фінансових послуг з іншими видами господарської діяльності.

Після переходу повноважень від Нацкомфінпослуг до НБУ регулювання стало більш централізованим і узгодженим з європейськими підходами. Впровадження єдиної регуляторної політики дало змогу зменшити рівень формального підходу до ліцензування, зосереджуючи увагу на реальній здатності установи виконувати зобов'язання перед споживачами фінансових послуг. Так, після 2020 р. були переглянуті вимоги до багатьох небанківських фінансових установ. Частина суб'єктів ринку втратила ліцензії через невідповідність новим критеріям.

Сучасний ринок небанківських фінансових послуг України потребує негайного реформування шляхом запровадження ефективних механізмів контролю, захисту прав інвесторів та споживачів фінансових послуг, а також формування конкурентного національного ринку фінансових послуг шляхом усунення диспропорцій у регулюванні та розвитку окремих ринків фінансових послуг [13, с. 242]. Запропоновані зміни до положень чинного законодавства України створюють необхідні організаційні передумови для залучення фінансових ресурсів небанківського фінансового ринку для фінансової підтримки інновацій, а небанківські фінансові установи активніше займатимуться фінансуванням інноваційного підприємництва в межах України. У своїй сукупності це дасть змогу залучити до цього процесу ті ресурси, які тимчасово не задіяні в інших сферах економіки [14, с. 57].

Висновки

Отже, підсумовуючи викладене, можемо зазначити, що держава, виконуючи певні завдання, які вона собі ставить, на ринку небанківських фінансових послуг, здійснює їх за допомогою державного контролю. Без відповідного контролю вона не в змозі досягти ефективності виконання поставлених завдань. Як наслідок, підвищення такої ефективності, контроль вимагають формування розгалуженої системи зі своїми елементами, одним із яких є ліцензування небанківських фінансових установ.

Список використаних джерел

- [1] Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення функцій з державного регулювання ринків фінансових послуг : проєкт Закону

- України від 29.08.2019 р. № 1069. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/J100058A> (дата звернення: 29.07.2025).
- [2] Про фінансові послуги та фінансові компанії : Закон України від 14.12.2021 р. № 1953-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#Text> (дата звернення: 29.07.2025).
- [3] Про страхування : Закон України від 18 листопада 2021 р. № 1909-IX. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/t211909> (дата звернення: 29.07.2025).
- [4] Про кредитні спілки : Закон України від 14.07.2023 р. № 3254-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3254-20#Text> (дата звернення: 29.07.2025).
- [5] Положення про авторизацію надавачів фінансових послуг та умови здійснення ними діяльності з надання фінансових послуг : Постанова Правління Національного банку України від 29.12.2023 р. № 199. URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_29122023_199 (дата звернення: 29.07.2025).
- [6] Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 02.03.2015 р. № 222-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text> (дата звернення: 29.07.2025).
- [7] Крупчан О. Д., Перепелюк В. Г. Адміністративні процедури на захисті приватних прав осіб : монографія. Київ : НДІ приват. права і підприємництва НАПрН України, 2010. 206 с.
- [8] Директива Європейського Парламенту і Ради 2014/65/ЄС від 15.05.2014 р. про ринки фінансових інструментів та про внесення змін до Директиви 2002/92/ЄС та Директиви 2011/61/ЄС. URL: <https://www.pard.ua/download.php?downloadid=1097> (дата звернення: 29.07.2025).
- [9] Директива 2004/39/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 21 квітня 2004 року про ринки фінансових послуг, що вносить зміни в Директиви Ради 85/611/ЄЕС і 93/6/ЄЕС та Директиву 2000/12/ЄС Європейського Парламенту та Ради і припиняє дію Директиви Ради 93/22/ЄЕС. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_052-14#Text (дата звернення: 29.07.2025).
- [10] Директива Європейського Парламенту і Ради 2013/36/ЄС від 26 червня 2013 року про доступ до діяльності кредитних установ і пруденційний нагляд за кредитними установами та інвестиційними фірмами, про внесення змін до Директиви 2002/87/ЄС та про скасування директив 2006/48/ЄС та 2006/49/ЄС. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_036-13#Text (дата звернення: 29.07.2025).
- [11] Директива Європейського Парламенту і Ради 2009/65/ЄС від 13 липня 2009 року про узгодження законів, підзаконних нормативно-правових актів і адміністративних положень щодо компаній колективного інвестування в переказні цінні папери (UCITS). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_038-09#Text (дата звернення: 29.07.2025).
- [12] Directive 97/9/EC of the European Parliament and of the council : of 3 March 1997 on investor-compensation schemes. EU Law – EUR-Lex. URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:31997L0009&qid=1418476228736&from=EN> (last accessed: 29.07.2025).
- [13] Shovkoplias H., Dmytryk O., Mazur T. Protecting the rights and interests of consumers of non-banking financial services: is an alternative court possible? *Access to Justice in Eastern Europe*. 2022. № 3(15). P. 239–248. URL: https://ajee-journal.com/upload/attaches/att_1660496065.pdf (last accessed: 29.07.2025).

- [14] Shovkoplias H., Shvydka T., Davydiuk O., Klierini H., Sharenko M. Development of directions for modernizing means of technology transfer financing at the account of the non-banking financial market under martial law. The example of Ukraine. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*. 2022. Vol. 5. No. 13(119). P. 52–59. <https://doi.org/10.15587/1729-4061.2022.265789>.

References

- [1] Draft Law of Ukraine No. 1069 "On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine on Improving the Functions of State Regulation of Financial Services Markets". (August 29, 2019). Retrieved from <https://ips.ligazakon.net/document/JI00058A>.
- [2] Law of Ukraine No. 1953-IX "On Financial Services and Finance Companies". (December 14, 2021). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#Text>.
- [3] Law of Ukraine No. 1909-IX "On Insurance". (November 18, 2021). Retrieved from <https://ips.ligazakon.net/document/t211909>.
- [4] Law of Ukraine No. 3254-IX "On credit unions". (July 14, 2023). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3254-20#Text>.
- [5] Resolution of the Board of the National Bank of Ukraine No. 199 "Regulations on authorization of financial service providers and conditions for their activities in the provision of financial services". (December 29, 2023). Retrieved from https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_29122023_199.
- [6] Law of Ukraine No. 222-VIII "On licensing of types of economic activity". (March 2, 2015). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text>.
- [7] Krupchan, O.D., & Perepelyuk, V.G. (2010). *Administrative procedures for the protection of private rights of individuals*. Kyiv: Research Institute of Private Law and Entrepreneurship of the National Academy of Sciences of Ukraine.
- [8] Directive 2014/65/EU of the European Parliament and of the Council on markets in financial instruments and amending Directives 2002/92/EC and 2011/61/EU (revised). (May 15, 2014). Retrieved from <https://www.pard.ua/download.php?downloadid=1097>.
- [9] Directive 2004/39/EC of the European Parliament and of the Council on markets in financial instruments amending Council Directives 85/611/EEC and 93/6/EEC and Directive 2000/12/EC of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directive 93/22/EEC. (April 21, 2004). Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_052-14#Text.
- [10] Directive 2013/36/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on access to the activity of credit institutions and the prudential supervision of credit institutions and investment firms, amending Directive 2002/87/EC and repealing Directives 2006/48/EC and 2006/49/EC. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_036-13#Text.
- [11] Directive 2009/65/EC of the European Parliament and of the Council of 13 July 2009 on the coordination of laws, regulations and administrative provisions relating to undertakings for collective investment in transferable securities (UCITS). Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_038-09#Text.
- [12] Directive 97/9/EC of the European Parliament and of the Council : of 3 March 1997 on investor-compensation schemes. EU Law – EUR-Lex. Retrieved from <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT /PDF/?uri=CELEX:31997L0009&qid=1418476228736&from=EN>.

- [13] Shovkoplias, H., Dmytryk, O., & Mazur, T. (2022). Protecting the rights and interests of consumers of non-banking financial services: is an alternative court possible? *Acess to Justice in Eastern Europe*, 3(15), 239-248. Retrieved from https://ajee-journal.com/upload/attaches/att_1660496065.pdf.
- [14] Shovkoplias, H., Shvydka, T., Davydiuk, O., Klierini, H., & Sharenko, M. (2022). Development of directions for modernizing means of technology transfer financing at the account of the non-banking financial market under martial law. The example of Ukraine. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*, 5(13(119)), 52-59. <https://doi.org/10.15587/1729-4061.2022.265789>.

Ганна Миколаївна Шовкопляс

докторка юридичних наук, доцентка
доцентка кафедри господарського права
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
61024, вул. Григорія Сковороди, 77, Харків, Україна
e-mail: anyashovkoplyas1@gmail.com
ORCID 0000-0003-0313-8606

Hanna M. Shovkoplias

Doctor of Law, Associate Professor
Associate Professor of the Department of Business Law
Yaroslav Mudryi National Law University
61024, 77 Hryhoriia Skovorody Str., Kharkiv, Ukraine
e-mail: anyashovkoplyas1@gmail.com
ORCID 0000-0003-0313-8606

Рекомендоване цитування: Шовкопляс Г. М. Правові особливості ліцензування деяких небанківських фінансових установ. *Проблеми законності*. 2025. Вип. 170. С. 141–153. <https://doi.org/10.21564/2414-990X.170.338037>.

Suggested Citation: Shovkoplias, H.M. (2025). Legal Features of Licensing Certain Non-Bank Financial Institutions. *Problems of Legality*, 170, 141-153. <https://doi.org/10.21564/2414-990X.170.338037>.

Статтю подано / Submitted: 30.07.2025
Доопрацьовано / Revised: 30.08.2025
Схвалено до друку / Accepted: 29.09.2025
Опубліковано / Published: 30.09.2025